

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах забезпечення енергетичної безпеки є ключовим складником національної безпеки, оскільки паливно-енергетичний сектор виступає основою соціально-економічного розвитку держави. Енергетична безпека для країни означає комплекс заходів, спрямованих на захист енергетичних інтересів і підвищення доступності енергоресурсів.

Головна мета енергетичної безпеки полягає у мінімізації внутрішніх і зовнішніх ризиків, що можуть загрожувати стабільній роботі паливно-енергетичного сектору та безпеці соціально-економічних систем країни. Для досягнення цієї мети необхідно вдосконалювати техніко-інноваційні, організаційно-економічні та нормативні механізми, а також активно впроваджувати програми підвищення енергоефективності та заходи з енергозбереження. Сьогодні енергетика відіграє ключову роль у забезпеченні економічної безпеки України, оскільки вона визначає потенціал економічного розвитку, продуктивність виробництва та конкурентоспроможність національної продукції.

«Варто зазначити, що вразливість роботи систем енергетики України в умовах російської військової агресії обумовлена не лише ракетними ударами по інфраструктурі, низькою надійністю та безвідмовністю енергетичного обладнання, техногенними аваріями, а й посиленням негативних процесів у фінансовій та інвестиційній сферах. При вирішенні проблем розвитку критичних технологій в енергетичній сфері необхідно дотримуватись комплексних заходів різних рівнів та векторів безпеки, що передбачають енергетичну безпеку, котра забезпечує здатність енергетичної сфери формувати пропозицію економічно доступних та якісних енергетичних ресурсів; здатність економіки (як системи споживачів цих ресурсів) ефективно використовувати енергоресурси на основі раціонального обмеження попиту та досить високого рівня стійкості енергетичного комплексу до негативних впливів економічного, військово-політичного, техногенного, природного, управлінсько-правового характеру» [1, с. 161].

Доцільно актуалізувати такі завдання щодо розвитку інноваційних кластерів критичних технологій у сфері енергетичної безпеки:

- створення інтегрованих структур для комплексного переозброєння стратегічних енергетичних підприємств та коригування їх розвитку у відповідності до потреб підприємств енергетичної сфери, національної безпеки та оборони;
- швидке зростання виробничих потужностей вітчизняної енергетичної галузі шляхом консолідації та підвищення ефективності використання наявного виробничого потенціалу;
- реанімація вітчизняного досвіду у галузі стратегічного енергетичного обладнання;
- реалізація за підтримки держави великих інвестиційних проектів капітального будівництва, реконструкція та переозброєння виробничих потужностей підприємств із випуску стратегічного енергетичного обладнання.

«Сьогодні в умовах воєнного стану гостро стоїть питання енергетичної безпеки України на тлі волатильного ринку енергоносіїв, енергогенерації, передавання і

споживання електроенергії. Тому Україні для забезпечення національної безпеки та досягнення економічної переваги над своїми конкурентами слід вирішити дві основні проблеми: побудувати чіткий та обґрунтований список критичних технологій в енергетичній сфері, а також мінімізувати терміни їх створення, трансферу, розвитку та практичного освоєння» [2, с. 113].

Як стверджує дослідник С. Когут: «Наразі, енергетичний сектор України розпочав енергетичний перехід, тобто суттєві структурні перетворення в енергетичних системах, що зумовлюють кардинальні зміни в попиті та пропозиції енергії, енергетичних балансах і цінах. Нові відносини в трикутнику «споживач – виробник (транзитер, постачальник) – держава» потребують переформатування енергетичної політики, напрацювання нових інструментів забезпечення енергетичної безпеки України, пошуку оптимальної конфігурації енергосистеми на кожному з етапів цього переходу. Рушійною силою цих кардинальних змін є запит суспільства на доступну та чисту енергію, запобігання зміні клімату та збереження довкілля, скорочення нерівності та благополуччя для всіх, тобто всього того, що відповідає національним інтересам України» [3, с. 82].

Забезпечення енергетичної безпеки є одним з найважливіших завдань для України в умовах збройного конфлікту. Вивчення та впровадження інноваційних технологій в енергетичному секторі дозволить знизити залежність від зовнішніх постачальників енергоресурсів, створити нові робочі місця, стимулювати розвиток економіки та покращити екологічну ситуацію.

Отже, для забезпечення енергетичної безпеки України необхідно здійснювати комплексні кроки, що охоплюють диверсифікацію джерел енергопостачання, розвиток внутрішніх ресурсів та впровадження екологічно чистих технологій. Ключовими напрямками залишаються тісна співпраця з міжнародними партнерами, створення прозорого й конкурентного енергетичного ринку та підвищення енергоефективності у всіх секторах економіки. Важливе значення має також забезпечення кібербезпеки для захисту критичної інфраструктури від сучасних загроз. Модернізація енергетичного сектору й адаптація до нових викликів є необхідною умовою для досягнення економічної стабільності та національної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Брич В.Я., Пуцентейло П.Р. Гунько С.І. Розробка механізму організаційно-інноваційного забезпечення розвитку критичних технологій у сфері обороноздатності та безпеки на засадах енергетичної кластеризації національної економіки. *Інноваційна економіка*. 2023. № 2 (4). С. 160-167.
2. Брич В.Я., Пуцентейло П.Р., Гунько С.І. Організаційно-економічний механізм впровадження критичних технологій в енергетичній сфері. *Інноваційна економіка*. 2023. № 3 (95). С. 106-114.
3. Когут С. Сучасні тенденції розвитку світової енергетики та енергетичної безпеки України. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2023. №4. С. 75-83.
4. Яковець І., Руда І. Енергетична безпека: як забезпечити стабільність постачання енергоресурсів для розвитку світової економіки. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2023. № 29. С. 439-441.